

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Радостина Нейкова (НАТФИЗ „Кр. Сарафов“) по конкурс на Югозападен университет “Неофит Рилски“, Благоевград, Факултет по изкуства, катедра „Телевизионно, театрално и кино изкуство“ за присъждане на образователната и научна степен ДОКТОР по научната специалност по Кинознание, киноизкуство и телевизия професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство

Кандидатката Море Рача представя за защита дисертационния си труд „Метафоричност и символика във филмите „Бели пътеки“ и „Генералът - Грамофон“ на режисьора Виктор Джика“. Текстът е в обем от 204 страници с приложения, таблици и библиография. Представя и две научни публикации по темата на дисертацията: „Филмът като потенциален инструмент на режисьора“ и „Всекиму своята Итака. Живот в емиграция – адаптация и носталгия“.

Море Рача завършва магистърска и бакалавърска степен по Режикура в Университета в Прищина. Работи като монтажист и режисьор в различни продукции; координатор на проекти, селекционер на филми и др. А от 2018 година е преподавател, изследовател, лектор и асистент в Университета на Прищина. 2021 година работи като гост преподаватели и изследовател във Филмовата академия на Ню Йорк. Като творец кандидатката е режисьор и монтажист на 6 игрални и документални филма, със селекции и награди на различни фестивали.

Дисертационният труд „Метафоричност и символика във филмите „Бели пътеки“ и „Генералът - Грамофон“ на режисьора Виктор Джика“ съдържа въведение, 8 глави, заключение, изводи, както и библиографско описание на използваната литература. Интересна е гледната точка на изследването, насочена към анализ на това дали и по какъв начин са били използвани инструменти за пропаганда в качествени художествени произведения, както и използването на различни метафори и символи за изграждане на забранени послания, идеи и концепции. Смятам, че целта на дисертационния труд да изследва и анализира „кинематографичната продукция по време на комунистическия режим в Албания“, като се фокусира върху по-емблематичен периода“ и автор е постигната. Освен осмисляне на ключови моменти в екранните произведения е обърнато нужното внимание и върху законодателството от този период, културната ситуация в страната и региона, както и се

анализират важни въпроси свързани с опазването на историческите свидетелства за времето и тяхното осмисляне, важни за изследвания период.

Методологията на дисертационния труд съдържа задълбочен анализ на ключови филми на избрания режисьор. Интердисциплинарният подход на текста се допълва и от анализите на межкултурното влияние на албанските пропагандни филми върху други национални кинематографии в контекста на социалистическото общество, както и изследването на тези филми, поставени в историческия контекст на политическата и културна ситуация, характеризираща тоталитарния режим в Албания през 20 век. В изследването се очертават общите характеристики и специфики на исторически период, определящи времето и отражението им върху цялото изкуство и в частност екранното.

Много добро впечатление прави изследването на метафорични език и неговата дълбочина в екранните произведения на избрания режисьор, както и в други филмови примери.

За мен една от интересните разработки е тази за рецепцията на зрителите и техните очаквания. „Създателите на филма се отклониха от предишни модели на схематично разказване на истории и герои, във изчистената форма на филм-портрет, който би бил отклонение от предишните кинематографични конвенции. В рамките на цялостния филм, определени епизоди се подчертават поради автентичното си емоционално въздействие, върху публиката, разкривайки своята автентичност“ (с. 63). Всички тези натрупвания, отразяват развитието на хората в избрания исторически период и тяхната култура.

Независимо от избраните няколко филмови примера, изследването започва със задължителното осмисляне и анализиране на тоталитарното игрално кино в Албания, което дава предпоставките за надграждане и развитие на екранното изкуство в следващия период. Използваният сравнителен анализ и интердисциплинарност, разглеждащи спецификата на култура и начин на живот през посочения период, помагат на авторката да развие много уместно своите анализи.

Интересна и приносна е и глава 6 „Транснационален културен обмен: Влияние и възприемане на албанското кино в Китай“, където кандидатката разглежда различните културни взаимодействия и културен обмен.

Фокусът на дисертационния труд е центриран освен върху природата и естетиката на дадени филмови примери от посочения период, върху достоверността националната идентичност, субективното и обективното, върху рецепцията на зрителите и техните очаквания.

Предложените научни приноси са удачно намерени. Задълбоченият анализ на „символните интерпретации и социално-политическите конотации“ наистина биха осигурили

по-задълбочено разбиране на културните контексти, обществените възприятия и идеологическото влияние в изследвания период. Смятам, че освен текстът е приносен, би бил полезен за изследователи на киното и изкуството като цяло, както и за практики и студенти, работещи в сферата на екранното изкуство.

Научните публикации и доклади на кандидатката са обособени отново върху темата на дисертационния труд. Прави впечатление, че кандидатката работи с плам и отдаденост. Част от текстовете са изнесени пред публика при участие в конференции, като изнесения по време на Докторантското училище и 5та докторантска научна сесия на Философския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ декември 2021 година.

Предвид представената научната и творческа работа на кандидатката Море Рача, гласувам с ДА за присъждане образователната и научна степен ДОКТОР по научната специалност по Кинознание, киноизкуство и телевизия, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство.

9.06.2024 г.

проф. д-р Радостина Нейкова

OPINION

by Prof. Dr. Radostina Neykova (NATFA "K. Sarafov")
on competition of Southwest University "Neofit Rilski", Blagoevgrad,
Faculty of Arts, Department of Television, Theatre and Film Art
for the award of the educational and scientific degree DOCTOR
in scientific specialty "Film studies, film art and television",
Professional field 8.4. Theatre and Film Art

SUMMARY:

The applicant More Rača presents her thesis "The symbolism in Viktor Gjika's movies „White Paths“ and „The General Gramophone“ - the use of metaphors in cinema under communism". The text consists of 204 pages with appendices, tables and bibliography. It also presents two scientific publications on the subject of the dissertation: "Film as a potential tool of the film director" and "Everybody's Ithaca. Life in Emigration - Adaptation and Nostalgia".

More Rača graduated from the University of Pristina with a Master's and Bachelor's degree in Directing. She has worked as an editor and director in various productions; project coordinator, film selector, etc. And since 2018 she has been a professor, researcher, lecturer and assistant professor at the University of Prishtina. Since 2021 she has been working as a guest lecturer and researcher at the New York Film Academy. As an artist, the candidate has directed and edited 6 feature films and documentaries, with selections and awards at various festivals.

The dissertation "The symbolism in Viktor Gjika's movies „White Paths“ and „The General Gramophone“ - the use of metaphors in cinema under communism" contains an introduction, 8 chapters, a conclusion, and a bibliographical description of the literature used. An interesting perspective of the study is aimed at analyzing whether and how propaganda tools were used in quality works of art, as well as the use of various metaphors and symbols to construct forbidden messages, ideas and concepts. I believe that the aim of the thesis to explore and analyze "cinematographic production during the communist regime in Albania" by focusing on a more emblematic period" and author has been achieved. In addition to conceptualizing key moments in the screen works, due attention has been paid to the legislation of the period, the cultural situation in the country and the region, as well as analyzing important issues related to the preservation of historical evidence of the time and their conceptualization, important for the period under study.

The dissertation methodology contains an in-depth analysis of key films by the selected director. The interdisciplinary approach of the text is complemented by the analyses of the cross-cultural influence of Albanian propaganda films on other national cinemas in the context of socialist society, as well as the study of these films placed in the historical context of the political and cultural situation characterizing the totalitarian regime in Albania in the 20th century.

The focus of the dissertation is centered on the nature and aesthetics of given film examples from the period, in addition to the credibility of national identity, the subjective and the objective, and the reception of viewers and their expectations.

The proposed scientific contributions are appropriately found. An in-depth analysis of the "symbolic interpretations and socio-political connotations" would indeed provide a deeper understanding of the cultural contexts, societal perceptions and ideological influences in the period under study. In addition to its contribution, I believe the text would be useful for scholars of film and art in general, as well as practitioners and students working in the field of screen art.

Taking into account the presented scientific and creative work of the candidate More Racha, I vote YES for the award of the educational and scientific degree of DOCTOR in the scientific specialty of Film Studies, Film Art and Television, professional field 8.4. Theatre and Film Art.

9.06.2024

Prof. Dr. Radostina Neykova